

اصول بنیادی آمارهای رسمی

نگرانی در مورد ارایه آمارهای رسمی از جانب سازمان‌ها و دولت‌ها حتی سازمان ملل را برآن داشت تا با تدوین منشور یا اصولی، دولت‌ها و کشورها را ملزم کند تا با دقت و مسئولیت‌پذیری بیش‌تری نسبت به تولید و ارایه آمار به مخاطبان عمل نمایند.

اداره آمار سازمان ملل در سال ۱۹۹۳ ده اصل را تدوین و به کمیسیون آمار این سازمان تفویض کرد. این کمیسیون پس از بررسی‌های لازم آن‌ها را با عنوان "اصول بنیادی آمارهای رسمی" در سال ۱۹۹۴ به تصویب رساند. در این ده اصل تأکید سازمان ملل بر رعایت موازین اخلاقی و منطقی بر پایه راستی و اعتماد است. این ده اصل در واقع چشم انداز شفافیتی در پلگونگی کیفیت تولید و اشاعه آمار در هر کشور را فراروی تمامی دست‌اندرکاران فعالیت‌های آماری می‌گذارد و به شرح زیر است:

اصل ۱- ارتباط، بی‌طرفی و دسترسی برابر:

آمارهای رسمی در هر کشوری باید موثق‌ترین و مورد اعتمادترین اطلاعات یک جامعه باشند که توسط سازمان‌ها منتشر می‌شوند و جزئی ضروری از سیستم اطلاعاتی یک جامعه‌ی دموکراتیک را فراهم می‌سازند تا هم دولت، برنامه‌ریزان، پژوهش‌گران و تمامی اعضای و عموم افراد جامعه از آن بهره‌مند شوند، بنابراین حق هر شهروندی است که به صورت آزاد به بانک‌های اطلاعاتی آمارهای رسمی که در کمال بی‌طرفی توسط سازمان‌ها ارایه و منتشر شده است دسترسی داشته باشد.

اصل ۲- موازین و اخلاق حرفه‌ای:

همه‌ی یارکان و اجزاء دولت و تمامی سازمان‌ها موظف هستند که با روش‌های علمی و با رعایت اخلاق حرفه‌ای آمار و اطلاعات را در اختیار مردم قرار دهند. همچنین نیاز است که هر کدام از مراحل فرایند فعالیت‌های آماری ثبت، تولید، جمع‌آوری، پردازش، نگهداری و انتشار با روش‌های دقیق علمی و با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات توسط متخصصان انجام شود تا باور عمومی جامعه نسبت به آن‌ها مورد خدشه قرار نگیرد.

اصل ۳- پاسخ‌گویی و شفافیت:

برای درک بهتر از داده‌ها سازمان‌ها و موسسه‌های آماری باید نسبت به آمارهای ارایه شده، هم مسئولیت‌پذیر باشند و هم پاسخ‌گو. این آمارها باید با روش‌ها و روندهای مشخص و روشن و شفاف تولید و منتشر شوند و به دور از هرگونه ابهامی باشند تا مخاطبان بتوانند به آن‌ها با اعتماد بیش‌تری برخورد کنند. در این اصل تأکید بر پاسخ‌گویی همه‌ی افراد حقوقی و حقیقی است که باید نسبت به تولید و انتشار آمار و اطلاعات قدرت پاسخ‌گویی داشته باشند.

اصل ۴- پیش‌گیری از استفاده‌ی نادرست:

سازمان‌ها و موسسه‌های آماری برای پیش‌گیری از تفسیرها و تعبیرهای اشتباه و استفاده‌ی نادرست از آمار، باید همراه انتشار آن‌ها توضیحات لازم را به مخاطبان ارایه نمایند.

تحلیل‌ها، تفسیرها و تعبیرهای افراد استفاده‌کننده از آمار به سازمان‌های تولیدکننده و منتشرکننده برنمی‌گردد و سازمان‌ها مجازند که برای پرهیز از هرگونه اشتباه و برای شفاف‌سازی آمارهای ارایه‌شده، توضیح‌های تکمیلی منتشر کنند.

اصل ۵ - صرفه‌جویی:

مؤسسه‌های آماری می‌توانند داده‌های لازم را از انواع منابع، اعم از آمارگیری‌های مختلف و یا اطلاعات ثبتی اداری تهیه کنند. اما سازمان‌ها برای اجرای طرح‌های آماری و سایر فعالیت‌های آماری لازم است منابع مالی و اداری خود را با توجه به کیفیت، دقت زمانی و هزینه‌ها، با رعایت اصل صرفه‌جویی تنظیم نمایند. به دلیل نبود ارتباط بین سازمان‌ها خیلی از فعالیت‌های آمارگیری تکراری است و با صرف هزینه‌های بی‌شماری دوباره تولید می‌شوند، یا در برخی موارد به جای استفاده از روش‌های نمونه‌گیری، از آمارگیری‌های فراگیر استفاده می‌شود که موجب صرف هزینه‌های زیادی می‌شود.

اصل ۶ - حفظ محرمانگی:

هیچ سازمان یا موسسه‌ی آماری نمی‌تواند اطلاعات محرمانه و شخصی افراد را در اختیار عموم قرار دهد و این اطلاعات باید به صورت محرمانه نگهداری و ذخیره شوند. سازمان‌های مسئول باید تمهیدات لازم برای امنیت اطلاعات را در نظر بگیرند.

اصل ۷ - قانون آمار:

سازمان‌ها و دولت‌ها موظف‌اند قوانین، مقررات و موازین حاکم بر نظام‌های آماری داخلی و جهانی را رعایت کنند و به کار گیرند و در این مورد اطلاع‌رسانی لازم را به عموم مردم انجام دهند.

اصل ۸ - هم‌آهنگی در سطح ملی:

تمامی سازمان‌ها و مؤسسه‌های آماری در یک کشور برای اجرای نظام جامع آماری و ارایه‌آمارهای رسمی باید بین تمامی بخش‌های خود هم‌آهنگی و انسجام لازم را به وجود بیاورند تا تناقضی در تولید و انتشار آمار در سطح جامعه ایجاد نشود.

اصل ۹ - استانداردهای جهانی:

بهره‌گیری از استانداردها، قوانین و مقررات جهانی که توسط سازمان‌های جهانی تدوین و ابلاغ می‌شود یکی از موفقیت‌های نظام آماری در یک کشور است و تمام سازمان‌ها و موسسه‌های آماری و دولت‌ها موظف به رعایت آن‌ها هستند.

اصل ۱۰ - همکاری بین‌المللی:

برآورده کردن نیاز سازمان‌های جهانی برای ارایه‌آمارهای مورد نیاز یکی از وظایف نظام جامع آمارهای رسمی یک کشور است و کشورها، سازمان‌ها و موسسه‌های آماری باید نسبت به این امر متعهد باشند.